

FEDERATION CYNOLOGIQUE INTERNATIONALE (AISBL)

Place Albert 1er, 13, B - 6530 Thuin (Belgique) Tél : ++32.71.59.12.38 – Fax : ++32.71.59.22.29, internet: www.fci.be

FCI PRAVILA RADNOG ISPITA ZA OVČARSKE PSE „FCI HWT TS“ Tradicionalni način *(izuzev Graničarskih Koliija)*

1. Siječanj 2018.

Sadržaj

1. UVOD	3
2. OPĆI UVJETI	3
3. POSEBNI UVJETI	3
4. VJEŽBE	4
5. OCJENJIVANJE.....	6
6. ZAVRŠNE ODREDBE	7

Napomena: Pojmovi koji se odnose na fizičke osobe primjenjuju se na oba spola i brojeve.

1. UVOD

- 1.1. FCI radni ispit za ovčarske pse – tradicionalni način (HWT TS), je međunarodni ispit koji se provodi s ciljem očuvanja osobina ovčarskih pasa vezano uz njihovu sposobnost ovčarenja i očuvanja njihovih instikta kroz rad mnogih generacija ovčarskih pasa sa stadima ovaca. HWT TS pravila su izrađena s tim ciljem.
- 1.2. Uspješno položen HWT TS je preporuka za korištenje psa u daljnjem uzgoju i uvjet je za sudjelovanje psa u FCI natjecanjima u ovčarenju tradicionalnim načinom (IHT TS).
- 1.3. Pasmine prihvatljive za sudjelovanje u ovčarenju na tradicionalni način imaju vrlo različitu povijest. Neke pasmine evoluirale su u graničnim radovima u poljoprivrednim područjima (čuvajući granice imanja), a druge su morale raditi s ovcama.
- 1.4. U tradicionalnom načinu ovčarenja prisutan je svakodnevni kontakt farmera/pastira sa stadom, hrani ih ili napasa na neograđenim pašnjacima. Njihove ovce ne boje se ljudi ili pasa, samo ih poštuju. Ovce vjeruju svojim pastirima i voljne su ih slijediti na nove pašnjake ili na mužnju.
- 1.5. U radnom ispitu za ovčarske pse HWT TS, pas treba pokazati osnovne vještine potrebne da bi postao farmerski ili ovčarski pas. Zadatak psa je upravljati stadom istjerujući ih ili utjerujući ih u tor/obor, upravljanje kretanjem stada jednostavnim manevrima i vraćanje odbjeglih ovaca u stado.
- 1.6. FCI pažljivo odabire vježbe koje su u stanju obaviti svi psi na tradicionalni način, tražeći zajedničke vrijednosti u različitim načinima ovčarenja različitih pasmina.

2. OPĆI UVJETI

- 2.1. Glavna načela za organizaciju HWT TS nalaze se u dokumentu “Opći uvjeti za organizaciju FCI ovčarskih priredbi (NHAT – HWT – IHT)”.
- 2.2. HWT TS mora biti odobren od članica FCI i njihovih ugovornih partnera.
- 2.3. Psi različitih pasmina (vidi ANNEX 1 Općih uvjeta za organizaciju FCI ovčarskih priredbi (NHAT – HWT – IHT)) koji polože HWT, kvalificirani su za natjecanje za titulu Međunarodnog šampiona u ljepoti (CIB).
- 2.4. Psi različitih pasmina (vidi ANNEX 1 Općih uvjeta za organizaciju FCI ovčarskih priredbi (NHAT – HWT – IHT)) koji polože HWT, mogu se natjecati u klasi radnih pasa na FCI međunarodnim ili nacionalnim izložbama pasa, sukladno pravilima za te priredbe.

3. POSEBNI UVJETI

3.1. Teren i oprema

Teren i oprema moraju odgovarati broju ovaca koje će se koristiti na ispitu.

- 3.1.1. **Teren** – površina 50 x 100 metara minimalno, poželjno i više; može biti sa prirodnim preprekama, ali jasno ograđenim. Ograda je preporučljiva i može biti prirodna ili umjetna. Polje mora biti očišćeno prije početka priredbe i bez umjetnih pepreka. Ako na terenu već jesu prepreke, sudac može odlučiti da tamo i ostanu, ali ih ne mora koristiti.
- 3.1.2. **Tor/obor (za istjerivanje)** – sa perimetrom od najmanje 24 metra (oblik nije propisan, može biti ovalni, kvadratni ili pravokutni), sa vratima širine najmanje 2 metra, idealno na šarkama i funkcionalnom zaštitom od otvaranja od strane ovaca ili psa.

- 3.1.3. **Tor/obor (za utjerivanje)** – to može biti isti obor/tor iz kojeg su ovce istjerane, ili može biti drugi tor/obor na nekom drugom mjestu na terenu i smije biti manji od tora/obora za istjerivanje.
- 3.1.4. **Trasa** – prirodni ili namjerno određeni put od tora/obora do mjesta za ispašu, koji mora biti dug najmanje 75 m. Cijela trasa ne smije biti manja od 200 m niti duža od 400 m.
- 3.1.5. **Oznake** – štapovi ili neki drugi predmeti koji određuju mjesto promjene smjera (najmanje 4), područja za zaustavljanje (najmanje 4), područje za ispašu (najmanje 4), ili ograničuju mjesta koja treba izbjeći.
- 3.1.6. **Područje za ispašu** – sa perimetrom od najmanje 80 m; kvadratično ili pravokutno; poželjno s vegetacijom koju ovce mogu pasti. Granice područja za ispašu se označe štapovima u kutevima područja ili pijeskom, piljevinom ili poželjno nekom prirodnom preprekom. Područje za ispašu ne može biti ograđeno, ili samo s jedne ili maksimalno s dvije strane.

3.2. Broj ovaca

- 3.2.1. Stado se mora sastojati od najmanje 10 ovaca, a poželjno je i više, a koje se mijenjaju nakon svakog ispita.
- 3.2.2. Organizator mora ograničiti ukupni broj natjecatelja, s obzirom na broj dostupnih ovaca, kako bi se poštovala pravila o dobrobiti životinja.

3.3. Vrijeme

- 3.3.1. Mjerenje vremena započinje u trenutku kad vodič dodirne vrata tora/obora da bi ih otvorio, a završava kad vodič zatvori vrata nakon utjerivanja stada.
- 3.3.2. Sudac odlučuje koliko je vremena određeno za prolazak zadane trase i o tome obavještava vodiče na briefingu prije početka ispita. Za sve pse vrijedi isto vrijeme za prolazak zadane trase.

4. VJEŽBE

4.1. Vježbe koje uključuju čuvanje

4.1.1. Tor / obor – istjerivanje ovaca

Zadatak: Pas izvodi ovce iz tora/obora, mirno i bez stresa.

Opis: Zadatak se temelji na činjenici da u TS-ovoj praksi ovce poznaju psa i pastira. Kako se obično ne poznaju, moraju se najprije upoznati. Dakle, vodič u početku može provesti psa oko tora/obora i upoznati psa i ovce izvan tora/obora.

Vrijeme ispita počinje se mjeriti kada vodič dotakne vrata tora/obora kako bi ga otvorio. Vodič mora ući u tor/obor s psom kako bi promatrao njihovo ponašanje i upoznao ovce s psom unutar tora/obora.

Tada vodič postavlja psa pored vrata kako bi spriječio da ovce izađu. Nakon što vodič otvori vrata, pas će potjerati ovce iz tora/obora. Vodič i pas stabiliziraju stado izvan tora/obora, a vodič zatvara vrata dok pas kontrolira stado. Procjena vježbe tor/obor završava kada vodič pošalje psa da pokrene stado.

Ozbiljne pogreške: Pas ubrzava ovce ili ih proganja i dijeli. Njihov izlazak iz tora/obora je prebrz ili ako se ovca koja je već vani vrati nazad u tor/obor.

4.1.2. Zaustavljanje

Zadatak: Kako se stado ponekad mora zaustaviti na putu do pašnjaka i natrag, na primjer prije raskrižja na kojem voze vozila, vježbe uključuju i zaustavljanje stada i zaštitu linije zaustavljanja.

Opis: Stado mora biti zaustavljeno unutar ograničenog prostora, aktivnim radom psa, koji također štiti liniju zaustavljanja, nakon zaustavljanja stada. Čim se stado smiri, vodič odlazi do linije zaustavljanja i gleda na obje strane, točno kao što bi učinio na pravom raskrižju.

Ozbiljne pogreške: Pas ili stado prelaze prednju granicu prostora za zaustavljanje u smjeru kretanja, ako pas nije bio uključen u zaustavljanje stada, ili kada je zaustavljanje učinjeno prerano.

4.1.3. Paša

Zadatak: Ispaša ovaca u definiranom području. Smirivanje ovaca da počnu pasti (ili jesti) je važna vježba. Ovce ne smiju biti uznemirene i pod stresom, da mogu pasti ili jesti. Međutim, važno je da ne pasu izvan granica područja za ispašu.

Opis: Nakon dovođenja ovaca na područje za ispašu (po mogućnosti u središte), vodič može, a pas mora napustiti područje za ispašu. Ovce trebaju početi pasti (ili jesti), ili se barem smiriti ako ne žele jesti. Zadatak vodiča i psa je da nadziru da stado ostane u granicama prostora za ispašu; ako koja ovca napusti prostor, pas ju treba vratiti. Stil pasa u čuvanju granica ovisi o specifičnom radnom stilu njegove pasmine. Važno je da pas promatra ovce i čuva ih na području za ispašu na vlastitu inicijativu.

Prije nego što stado napusti područje za ispašu i nastavi zadanom trasom, ovce moraju neko vrijeme pasti. Sudac daje signal kada vodič može narediti psu da pokrene stado i napusti područje za ispašu.

Ozbiljne pogreške: Ovce napuštaju područje za ispašu jer ih pas nije uspio spriječiti, ili ako pas potjera ovce dalje od prostora određenog za ispašu.

4.1.4. Tor/obor - utjerivanje ovaca

Zadatak: Dovedi ovce do njihovog područja za odmor, u tor/obor, smireno i izbjegavajući ozljede. Ovce ne smiju biti potjerane u tor/obor prebrzo. Zaglavljivanje u vratima tora/obora je nepoželjno.

Opis: Zadatak treba izvršiti aktivnim radom psa pod zapovjedništvom vodiča, zadatak mora biti obavljen mirno i bez žurbe. U blizini tora/obora stado bi trebalo biti zaustavljano i zadržano na mjestu od strane psa, dok vodič otvara vrata tora/obora. Čim se sve ovce nalaze unutar tora/obora, vodič zatvara vrata dok pas blokira otvor vrata. Zatvaranje vrata znači kraj ispita i kraj mjerenja vremena.

Ozbiljne pogreške: Pas ne može držati ovce zaustavljene na okupu, ili ih ponovno okupiti, ili ako ovca koja je već bila unutra izađe izvan tora/obora.

4.2. Vježbe koje uključuju vježbe ponašanja

4.2.1. Kretanje (vođenje stada)

Zadatak: Prolazeći trasu do područja za ispašu i natrag, pas mora pokazati da je u stanju kontrolirati stado tako da se stado kreće, mijenja smjer i hoda stazom mirno i glatko, bez stresa.

Opis: Prikupiti ovce kako bi otišle prema vodiču mirno i bez stresa. Pas mora pratiti stado mirno, neprekidno. Sudac bi trebao označiti 4 mjesta za promjenu smjera (štapom, drvetom, vanjskim kutom ograde, itd.) koja je potrebno prijeći slijedeći pravu ili simuliranu stazu. Pas mora raditi s osjećajem udaljenosti od stada, a ne nepotrebno pritiskati stado. Kretanje oko ovaca mora biti mirno, da se ovce kreću tečno u određenom smjeru, sprečavajući ih da se grupiraju oko vodiča ili suprotno, da se udalje predaleko od vodiča.

Ozbiljne pogreške: Pas izgubi kontrolu nad stadom, ako pas ne može kontrolirati stado, ili ako ovce odu prečicom. Pas rastjeruje ovce, ili ih progoni i dijeli.

4.3. Ponašanje

Zadatak: Sudac ocjenjuje aktivnost i pažljivost psa i suradnju s vodičem tijekom izvršavanja vježbi od početka do kraja ispita. Pas također mora biti aktivan/poduzetan, a ne samo da mora poštivati naredbe. Dobra suradnja između vodiča i psa odražava se na to kako pas odgovara na naredbe.

Opis: Sudac ocjenjuje prvenstveno ponašanje/nagon psa za ovčarenjem, što se odražava u stilu rada svoje pasmine. Sudac ocjenjuje snagu psa, osjećaj ravnoteže, inicijativu psa i želju za radom. Što više negativnih karakteristika pas ima, to manje bodova može dobiti za svoju aktivnost. Ako pas nije aktivan/poduzetan na vlastitu inicijativu, teško ga je motivirati da dobro obavlja zadatke.

Naredbe trebaju imati osobit učinak na ponašanje psa, treba ih dati smireno i uvjerljivo. U teškim uvjetima i sa "težim" ovčama, sudac treba uzeti u obzir tu situaciju ili pozitivno ocijeniti način upravljanja tom situacijom i vodiča i psa.

Ozbiljne pogreške: Pas zanemaruje naredbe. Pas ima nizak interes za ovce.

Pogreške za diskvalifikaciju: Hvatanje ili ujedanje ovaca.

5. OCJENJIVANJE

5.1. Bodovanje

5.1.1. Svaki zadatak ima određen maksimalni broj bodova koji donosi na ispitu*. Sudac odlučuje koliko će bodova oduzeti za lošu izvedbu ili pogrešku, za svaki pojedini zadatak (može oduzeti sve raspoložive bodove na jednom zadatku).

5.1.2. Sudac može oduzeti samo cijeli bod (ne pola boda ili manje).

5.1.3. Sučeva tablica s bodovima:

Naziv zadatka	Bodovi*
<u>Vježbe čuvanja:</u>	
Tor/obor - istjerivanje	15
Tor/obor - utjerivanje	5
Zaustavljanje	15
Paša	20
<u>Vježbe ponašanja:</u>	
Kretanje	30
Ponašanje	15
Ukupno	100

5.2. Ocjena ispita

Ocjena	Kratica	Bodovi
Excellent / Izvrsno	EXC	90 - 100 bodova
Very Good / Vrlo dobro	VG	80 - 89 bodova
Good / Dobro	G	70 - 79 bodova
Satisfactory / Zadovoljavajuće	SAT	60 - 69 bodova
Not Passed / Nije prošao	NP	manje od 60 bodova
No points awarded / Bez bodova	NPA	bez bodova
Retired / Odustao	RET	bez bodova
Disqualification / Diskvalificiran	DIS	bez bodova

6. ZAVRŠNE ODREDBE

6.2. Ova pravila zamjenjuju pravila od 01. 04. 2009.

6.3. Ova pravila su odobrena na sastanku „FCI Komisije za ovčarske pse“ u Interlaken u (CH) 23. 04. 2017.

6.4. Ova pravila su odobrena od „Glavnog odbora FCI“ u Kijevu, 08. 2017. Primjenjuju se od 01. 01. 2018.

6.5. U slučajevima nejasnoća ili sporova, engleski tekst pravila je mjerodavan.

ANNEX 1: Lista ovčarskih pasa koji mogu sudjelovati u FCI ovčarskim priredbama i mogu se natjecati za CACITR ili rezervni CACITR (vidi dokument “Opći uvjeti za organizaciju FCI ovčarskih priredbi (NHAT – HWT – IHT)”).

ANNEX 2: Preporučena ocjenska lista za “HWT”

ANNEX 2: RECOMMENDED JUDGES SHEET“FCI HWT TS”

 SCORE CARD HWT TS					Catalogue No	
					Start No	
Event			Place		Date	
Dog name					Born	
Pedigree Reg. No			Chip		Sex	
Owner					Breed	
Handler					No	
Exercises	Max	Minus	Score	Max. time min	Time	
Pen	15			Guarding exercises		
Stop	15					
Graze	20					
Re-Pen	5					
Moving	30			Conduct exercises and behaviour		
Behaviour	15					
				Evaluation		
Points total	100					
Judge No, Name, Signature					Clarification by	